

Istorie

Caiet pentru clasa a VIII-a

Cuprins

Unitatea 1. Introducere	5
1.1. Spațiul geografic natural	6
1.2. Periodizarea istoriei românilor	10
Test	14

Unitatea 2. Preistoria în spațiul românesc	15
2.1. Epoca pietrei	16
Studiu de caz: Culturile Cucuteni și Hamangia	20
2.2. Epoca metalelor	22
Studiu de caz: Cultura Sărata Monteoru	26
Test	28

Unitatea 3. Geto-dacii	29
3.1. Izvoare istorice despre geto-daci: Herodot, Cezar, Strabon	30
Studiu de caz: Histria	34
3.2. Burebista și Decebal. Cucerirea Daciei de către romani	36
Studiu de caz: Sarmizegetusa	40
Studiu de caz: Podul de la Drobeta și Columna lui Traian	42
Test	44

Unitatea 4. Etnogeneza românească	45
4.1. Dacia romană. Romanizare. Creștinism	46
4.2. Așezarea slavilor la sudul Dunării. Romanitatea orientală	52
4.3. Poporul român – popor romanic	56
Studiu de caz: Surse istorice despre români la sfârșitul mileniului I	60
Test	62

Unitatea 5. Evul Mediu românesc	63
5.1. Primele forme de organizare statală	64
5.2. Statele medievale în spațiul românesc: Transilvania, Țara Românească, Moldova, Dobrogea	68
Studiu de caz: Diversitate etnică și confesională în spațiul românesc	74
5.3. Spațiul românesc și politica de <i>cruciadă târzie</i> , de la Mircea cel Bătrân la Mihai Viteazul	76
Studiu de caz: Cetăți medievale	80
Studiu de caz: Biserica Episcopală de la Curtea de Argeș	82
Test	84

Unitatea 6. Modernitatea timpurie	85
6.1. Constantin Brâncoveanu, Dimitrie Cantemir	86
6.2. Iluminism și reformism: Transilvania sub Habsburgi	90
Studiu de caz: Școala Ardeleană. <i>Supplex Libellus Valachorum</i>	94
6.3. Secolul fanariot	96
Test	100

Unitatea 7. Lumea românească până la jumătatea secolului al XIX-lea	101
7.1. Românii între Orient și Occident. Conservatorism și modernizare	102
Studiu de caz: Tudor Vladimirescu	106
Studiu de caz: Generația pașoptistă. Programe și consecințe ale revoluției	108
Studiu de caz: Rromii – de la robie la emancipare	110
Test	112

Unitatea 8. România modernă	113
8.1. Formarea statului român modern: domnia lui Alexandru Ioan Cuza. Regatul României – Carol I	114
Studiu de caz: Constituția din 1866	118
Studiu de caz: Războiul de Independență	120
Studiu de caz: Opțiuni politice în România modernă	122
Studiu de caz: Cultura în spațiul românesc	124
Test	128

Unitatea 9. România secolelor XX – XXI	129
9.1. România și Primul Război Mondial. Marea Unire din 1918	130
9.2. România interbelică. Economie și societate – lumea urbană și lumea rurală	136
Studiu de caz: Orașul – arhitectură modernă și tradiții rurale	140
Studiu de caz: Minoritățile naționale în România	142

Studiu de caz: Constituțiile din perioada interbelică	144
Studiu de caz: Idei politice în lumea românească, în perioada interbelică	146
Studiu de caz: Monarhia după Primul Război Mondial	148
9.3. România în al Doilea Război Mondial	150
Studiu de caz: Holocaustul în România – evreii și rromii	154
9.4. România – stat comunist	156
Studiu de caz: Rezistența anticomunistă	160
Studiu de caz: Viața cotidiană în perioada regimului comunist	162
Studiu de caz: Manipulare și propagandă. „Omul nou“. Consecințe	164
Studiu de caz: „Epoca Nicolae Ceaușescu“	166
9.5. România în contextul Războiului Rece	168
9.6. Regimul politic democratic din 1989 până azi	172
Studiu de caz: Constituția României din 1991	176
9.7. Integrarea euroatlantică a României	178
Test	182

Teste – Răspunsuri	183
--------------------	-----

Unitatea 1

Introducere

1.1. Spațiul geografic natural	6
1.2. Periodizarea istoriei românilor	10
Test	14

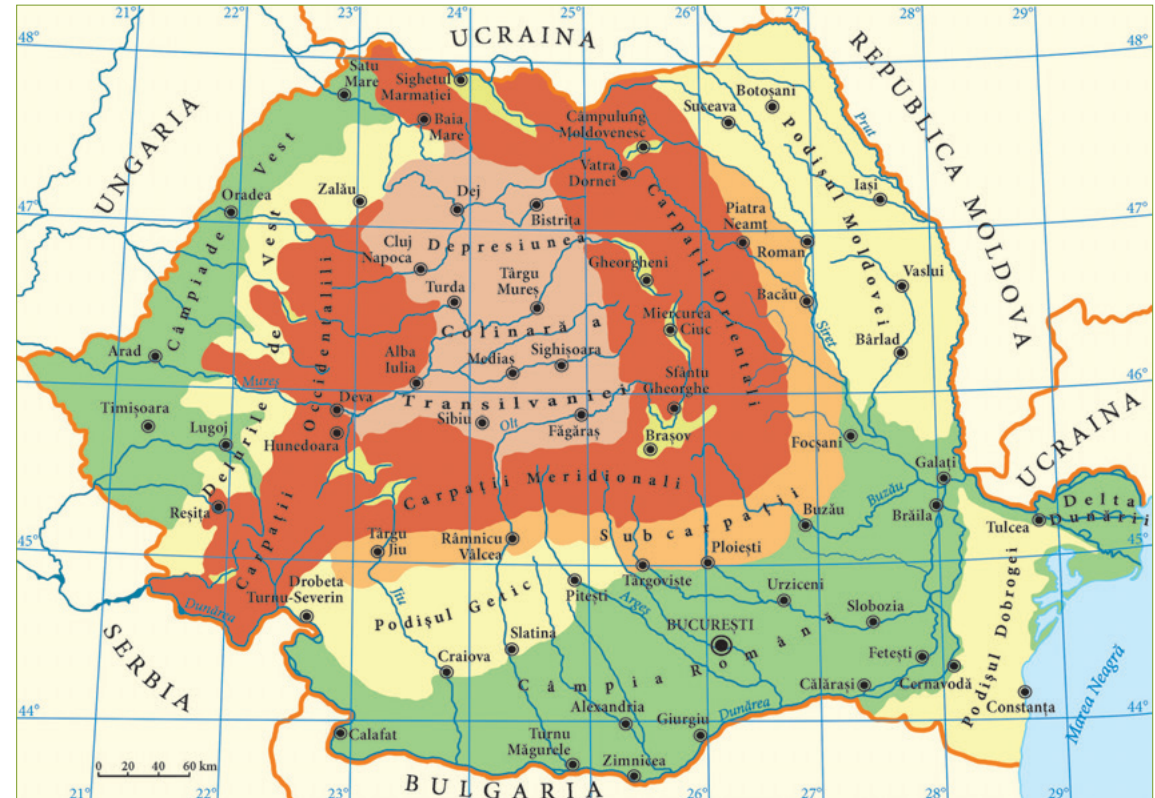
1.1. Spațiul geografic natural

CUVINTE-CHEIE

- hidronime = nume de ape;
- toponime = nume de locuri, așezări;
- demografie = știință care studiază numărul, repartitia geografică, structura, densitatea, mișcarea populației umane și compoziția ei.

IDEI-CHEIE

- Spațiul românesc, carpato-danubiano-pontic, a fost un cadru natural propice existenței umane încă din cele mai vechi timpuri.
- Locuirea neîntreruptă este atestată de numeroase descoperiri arheologice, hidronime și toponime. Civilizația românească a fost una specifică și s-a aflat la confluența unor mari arii culturale și de civilizație.
- Relieful este variat și armonios, fiind străbătut de numeroase cursuri de apă, iar fauna și flora sunt bogate.
- Îndeletnicirile practicate au fost diverse: agricultura, creșterea animalelor, cultivarea viței-de-vie și a pomilor fructiferi, meșteșugurile, comerțul intern și extern etc.
- Populația a fost tot timpul majoritar românească, în conviețuire cu alte minorități etnice.

Harta fizică a României

1860

4,1 mil. locuitori

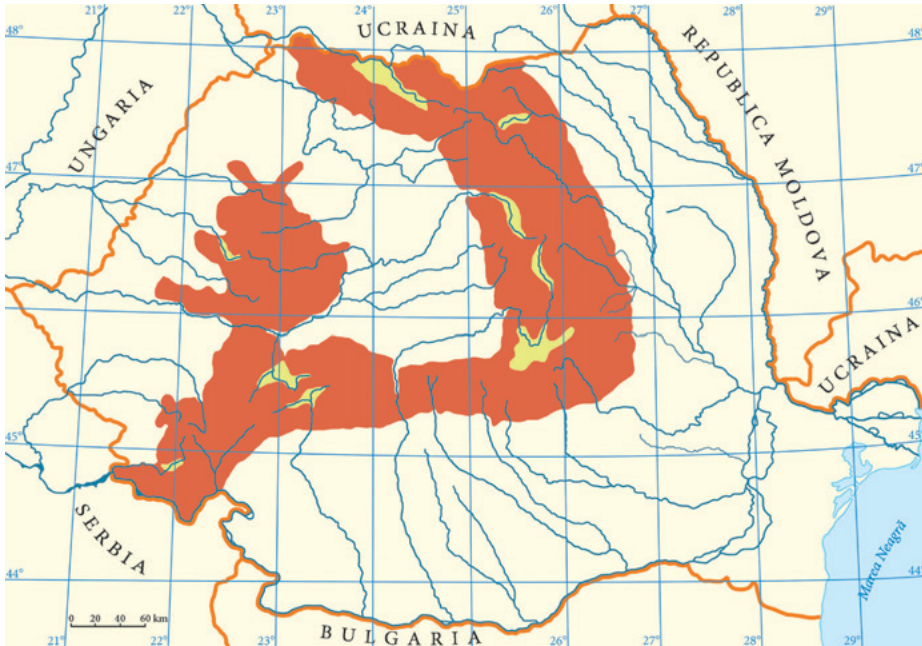
1930

18 mil. locuitori

2011

20,1 mil. locuitori

I. Hașurați, folosind culori diferite, pe harta mută a României ilustrată mai jos, cinci reperi geografice mai importante. Folosiți informațiile oferite de harta de la pagina 6. Justificați alegerea fiecărui reper.

Justificarea reperelor:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

- 5.

II. Construiți un text coerent de 10 rânduri, în care să expuneți rolul îndeplinit de Munții Carpați în istoria României.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

III. Alcătuiți o schiță sintetică referitoare la teritoriul țării noastre și locuitorii ei, completând casetele din dreapta cu informațiile corespunzătoare domeniului scris în casetele din stânga.

așezare	
forme de relief	

ape

locuitori

resurse

ocupații

IV. Citiți cu atenție propozițiile de mai jos și notați-le cu A (adevărat) sau F (fals), după caz.

1. Cea mai mare parte a românilor trăiește în afara granițelor țării. ■
2. Clima României este temperat-continentală. ■
3. Una dintre cele mai vechi ocupații ale românilor este păstoritul. ■
4. Teritoriul românesc este situat la paralela 25. ■
5. Carpații i-au unit și despărțit în același timp pe români. ■

V. Citiți textul de mai jos și răspundeți cerințelor:

„Ar fi un păcat să mergi în România cu trenul. Dacă mergi cu automobilul, deși s-ar putea să ai probleme cu străzile și indicatoarele, te poți bucura de priveliști minunate și, de asemenea, de ospitalitatea oamenilor. Deseori este bine să mănânci feluri tradiționale, cum ar fi așa-zisele «sarmale» cu «mămăligă». Aceasta din urmă este considerată mâncarea săracilor în România...

Și astfel, în văile adânci pline de fagi și stejari și pe crestele înalte ale Carpaților, se află aceste rare comori de o frumusețe incomparabilă, învăluite într-o atmosferă de romanță legendar-medievală ce abia așteaptă să încânte pe cel ce are curiozitatea să le caute.“

(National Geographic Magazine, 1934)

1. Menționați mijlocul de deplasare recomandat de autorii articolului și prezentați motivul recomandării.

.....

.....

2. Precizați felul de mâncare tradițional care i-a impresionat pe autori.

.....

.....

3. Identificați în text un element geografic important al spațiului românesc.

.....

.....

4. Formulați un punct de vedere al autorilor cu privire la spațiul românesc.

.....

.....

VI. Realizați un text cu titlul *România frumoasă*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ISTORIA ALTFEL

ADA KALEH – INSULA FORTĂREAȚĂ

Insula Ada Kaleh era situată pe Dunăre, la aproximativ 3 km de Orșova. Insula a fost scufundată în anii '70, odată cu construirea barajului de la Porțile de Fier.

Herodot o amintește sub numele de Cyraunis, descriind-o ca fiind lungă și îngustă, plină de măslini și viță sălbatică. În epoca daco-romană era centrul spiritual al geto-dacilor, având un mare altar. Prima atestare documentară datează din anul 1430, când, într-un raport al Cavalerilor Teutoni, este pomenită ca Insula Saan, cu un număr de 216 locuitori.

Mai târziu, în 1716, apare într-o hartă austriacă sub numele de insula Carolina, iar într-o cronică turcească de la începutul secolului al XVIII-lea, sub denumirea de Atak (Adak), o prescurtare din Ada-K(ale), însemnând Insula Fortăreață.

Istoria insulei Ada Kaleh a fost destul de zbuciumată, fiind mereu fie sub ocupație austriacă, fie sub ocupație turcească. În anul 1920, Ada Kaleh a devenit teritoriu românesc.

Clima insulei era mult mai blândă decât a ținuturilor înconjurătoare, la adăpostul munților și al cotului foarte arcuit al Dunării. Vegetația bogată a insulei se caracteriza prin specii de origine mediteraneeană: migdali, smochini, castani

comestibili, măslini și numeroase tufe de trandafiri și liliac. Același specific mediteraneean îl avea și fauna: scorpionul, vipera cu corn etc. Principalele ocupații ale locuitorilor, majoritatea de origine turcă, erau cultivarea pomilor fructiferi, pescuitul și comerțul. Unele venituri proveneau din turism.

După evacuarea insulei, majoritatea locuitorilor din Ada Kaleh au emigrat în Turcia, o mică parte a acestora stabilindu-se în Dobrogea.

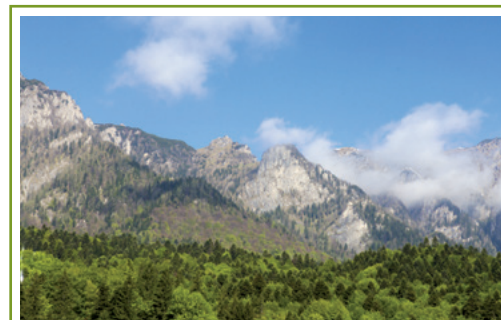
MOȘTENIRE CULTURALĂ

Delta Dunării (jud. Tulcea)

Marea Neagră și Cazinoul din Constanța
(jud. Constanța)

Munții Carpați

1.2. Periodizarea istoriei românilor

CUVINTE-CHEIE

- **istoriografie** = știință auxiliară a istoriei, care se ocupă cu studiul evoluției concepțiilor și al operelor istorice; totalitatea scrierilor istorice (dintr-o țară, dintr-o anumită perioadă de timp) cu privire la o anumită problemă.

IDEI-CHEIE

- Istoria ca știință are la bază izvoarele istorice clasificate în **izvoare nescrise** (paleontologice, arheologice, sigilografice, etnografice, heraldice) și **izvoare scrise** (cartografice, diplomatice, juridice, literare, epigrafice, numismatice, lingvistice).
- Istoriografia reprezintă totalitatea scrierilor istorice. Secolul al XV-lea a marcat începutul istoriografiei românești (scrieri în slavonă), ca în secolele XVII – XVIII să apară scrieri în limba română. Principalii croniciari au fost Grigore Ureche, Miron Costin, Constantin Cantacuzino și Dimitrie Cantemir. Peste timp, scrierile istoriografice s-au înmulțit. Reprezentanți ai istoriografiei românești au fost B.P. Hasdeu, A.D. Xenopol (secolul al XIX-lea), Nicolae Iorga, Gh.I. Brătianu, David Prodan (secolul al XX-lea).
- Principalele epoci istorice sunt: epoca străveche, Antichitatea, epoca medie, epoca modernă și epoca contemporană.

Harta Moldovei realizată de Dimitrie Cantemir în lucrarea *Descrierea Moldovei*

I. Definiți fiecare categorie de izvoare istorice enumerate mai jos.

Exemplificați.

Izvoare paleontologice

.....
.....

Izvoare arheologice

.....
.....

Izvoare juridice

.....
.....

Izvoare sigilografice

.....
.....

Izvoare etnografice

.....
.....

Izvoare heraldice

.....
.....

Izvoare cartografice

.....
.....

Izvoare diplomatice

.....
.....

Izvoare literare

.....
.....

Izvoare epigrafice

.....
.....

Izvoare numismatice

.....
.....

Izvoare lingvistice

.....
.....

II. Identificați izvoarele istorice ilustrate și arătați ce fel de informații istorice oferă ele (economice, sociale, politice, spirituale).

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

III. Priviți cu atenție sursa ilustrată și răspundeți cerințelor. Ele sugerează pașii care trebuie parcurși în analiza istorică a unei surse. Folosiți și informațiile de la lecția *Formarea statului român modern: domnia lui Alexandru Ioan Cuza*.

Th. Aman – Proclamarea Unirii (1861)

1. Specificați tipul de imagine/fotografie.

.....
.....

2. Menționați autorul și titlul.

.....
.....

3. Menționați evenimentul la care se referă.

.....
.....

4. Prezentați contextul.

.....
.....

5. Descrieți pe scurt imaginea (ce înfățișează, cadrul general în care se desfășoară evenimentul, costumele, oamenii, obiectele prezentate, elemente din fundal aflate în stânga, în dreapta, în prim-plan, mărimea, poziția și atitudinea personajelor etc.).

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

6. Precizați dacă imaginea prezintă realist sau deformat realitatea.

.....
.....

7. Identificați semne, simboluri, valori exprimate.

.....
.....

8. Explicați semnificația imaginii.

.....
.....

9. Exprimați un punct de vedere cu privire la imagine ca sursă istorică.

.....
.....

ISTORIA ALTFEL

ÎN CĂUTARE DE COMORI PE FUNDUL MĂRII – ARHEOLOGIA SUBACVATICĂ

Arheologia subacvatică este o ramură a arheologiei, al cărei scop este cercetarea epavelor și a relicvelor subacvatice. Apariția sa a fost întârziată de accesarea dificilă a siturilor și de necesitatea aplicării metodelor de salvare a artefactelor subacvatice. Deși eforturile inițiale de a demonstra utilitatea arheologiei subacvatice în cadrul arheologiei în general au rămas fără rezultat multă vreme, situația a luat o întorsură favorabilă în momentul în care universitățile au început să manifeste interes față de acest domeniu. Arheologia subacvatică a devenit foarte populară la sfârșitul anilor '80.

Această ramură a arheologiei necesită metode speciale de descoperire a artefactelor, de înregistrare și de păstrare a descoperirilor. În ceea ce privește siturile subacvatice, acestea presupun, în mod inevitabil, accesul dificil și un grad ridicat de pericol. Pentru a accesa un asemenea sit, arheologul are nevoie de unele dotări speciale și, nu în ultimul rând, de abilități pentru scufundare. Cercetarea unui sit subacvatic presupune existența unei platforme de lucru, de obicei o barcă sau o navă dotată cu echipament pentru livrarea aerului, facilități medicale, echipament de teledetecție, facilități pentru analiza descoperirilor arheologice, sprijin pentru activitățile întreprinse în apă, facilități pentru depozitarea

de bunuri arheologice, facilități pentru conservarea oricărui element recuperat din apă, cazare pentru echipaj. Activitatea arheologică subacvatică poate fi îngreunată de factori precum: fluxuri puternice de apă, condiții meteorologice nefavorabile, apariția unor animale marine, fluxurile și refluxurile.

În cercetarea acestor șantiere arheologice trebuie luate în considerare și gradul de conservare a acestora, caracterul deosebit de dinamic al mediului în care au loc investigațiile, care poate face aproape imposibilă păstrarea relicvelor; acestea trebuie supuse unui tratament special de conservare.

MOȘTENIRE CULTURALĂ

Calendarul dacic, Sarmizegetusa
(jud. Hunedoara)

Biblia de la București, tipărită în limba română
la inițiativa lui Șerban Cantacuzino

Muzeul Național de Istorie a României
(București)

I. Construiți câte un enunț cu următorii termeni, referindu-vă la știința și disciplina istorie: *izvor istoric, bibliotecă, arheologie, epocă istorică, numismatică.*

(5 x 3 puncte = 15 puncte)

1.
2.
3.
4.
5.

II. Selectați, din lista următoare, noțiunile referitoare la izvoarele istorice: *epocă, Antichitate, arheologie, inscripții, tratate, hărți, romanizare, steme, Delta Dunării, etnie, izvoare arheologice.*

(5 x 2 puncte = 10 puncte)

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

III. Enumerați în spațiile de mai jos:

- 3 izvoare istorice nescrise; (3 x 2 puncte = 6 puncte)

-
-

- 3 izvoare istorice scrise; (3 x 2 puncte = 6 puncte)

-
-

- 3 epoci istorice ale istoriei; (3 x 2 puncte = 6 puncte)

-
-

- 3 ocupații străvechi ale românilor; (3 x 2 puncte = 6 puncte)

-
-

- 3 repere geografice importante ale spațiului românesc. (3 x 2 puncte = 6 puncte)

-
-

IV. Încercuiți litera corespunzătoare răspunsului corect. (5 x 2 puncte = 10 puncte)

1. Teritoriul României este situat pe paralela:

- a) 45°; b) 60°; c) 25°.

2. Marea Neagră realizează deschiderea spațiului României către:

- a) Occident; b) Orient; c) nordul Europei.

3. Totalitatea scrierilor istorice este desemnată cu termenul de:

- a) literatură; b) istoriografie; c) antologie.

4. Una dintre cele mai vechi îndeletniciri ale românilor a fost:

- a) agricultura; b) industria; c) activitatea bancară.

5. Toponimia desemnează denumirile de:

- a) ape; b) locuri; c) munți.

V. Realizați un text de 10 rânduri în care să descrieți rolul Carpaților în istoria românilor. (25 de puncte)

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

Se acordă 10 puncte din oficiu.